(بۇ ماتېريال ULY HTML فورمات، UEY HTML فورمات، PDF فورماتالاردا تارقتىلدى)

ئۇيغۇر كومپيۇتېر يېزىقى (UKY) ھەققىدە

ئۇيغۇر كومپيۇتېر يېزىقى (يەنى ئۇيغۇر لاتىن يېزىقى ـ ULY) كومپيۇتېر ساھەسدە ۋە باشقا مۇناسۋەتلىك ساھەلەردە ئۇيغۇر ئەرەب يېزىقىغا يانداش قىلىپ ئىشلىتىلىدىغان لاتىن ھەرپلىرىدىن تۈزۈلگەن يېزىق بولۇپ، 2001 ـ يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا ئىبراھىم مۇتىھى، مىرسۇلتان ئوسمان، مۇھەببەت قاسىم، ئىمىن تۇرسۇن، ئابلىز ياقۇپ، خەمىت زاكىر، ئارسلان ئابدۇللا، ھوشۇر ئىسلام، تۈرگۈن ئىبراھىم .. قاتارلىق ئالىم، تىلشۇناس، دوكتور ۋە پروفېسسورلارنىڭ قاتنىششى بىلەن 5 قېتىملىق ئىلىمى مۇھاكىمە يىغىنى ئارقىلىق 2000 ـ يىلىغىچە ئىشلىتىلگەن 15 خىلدىن ئارتۇق ئوخشاش بولمىغان لاھىيىنى ئەستائىدىل مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق 2001 ـ يىل 3 ـ ئىيۇل كۈنى بىرلىككە كەلتۈرۈلگەن لاھىيە شىنجاڭ ئۇنىۋېرستېتى تەرىپىدىن ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمتى سابىق رەئىس ئابلەت رايونلۇق خەلق ھۆكۈمتى سابىق رەئىس ئابلەت ئابدۇرىشىتنىڭ تەشكىللىشى بىلەن شۇ يىلى باھاردا «ئۇيغۇر ئىسىم ـ فامىلىسى ۋە UKY تۈرىسىدا مەخسۇس پىكىر ئاڭلاش يىغىنى» چاقىرىپ، دەسلەپكى قەدەمدە ئۇيغۇر ئىسىم ـ فامىلىلىرىنى قېلىپلاشتۇرۇش، شۇنداقلا UKY نىڭ ئاممىۋىي ئاساسنى پۇختىلاش، ئۇندىن كېيىن شارائىت پىششىپ يېتىلگەندە قايتا مۇزاكىرە قىلىش قارارىغا كەلگەن.

ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنلاردا «ئۇيغۇر كومپيۇتېر يېزىقى (يەنى ئۇيغۇر لاتىن يېزىقى) نى ئىشلىتىش يېزىق ئۆزگەرتىش ئىسلاھاتى قىلىش بولماستىن بەلكى ئۇيغۇر ئەرەب يېزىقىغا قوشۇمچە قىلىپ ئىشلىتىلىدۇ...» دەپ ئېنىق كۆرستىلگەن ھەم تەكىتلەنگەن.

UKY نىڭ بىرلىككە كېلىشى موشۇ بەتتە ساقىت قىلىنغان نۇرغۇن مۇتەخەسسىس ۋە تورداشلارنىڭ ئىلمىي مۇنازىرىلەر ئارقىلىق بارلىققا كەلگەن ئورتاق نەتىجە بولۇپ، ئۇ مەلۇم بىر شەخىس ياكى تور بېكىتىنىڭ ئىجادىيىتى ئەمەس. UKY ئېلىپبەسى نۆۋەتتە نۇرغۇن تور بېكەتلىرى، كۈندىلىك ئالاقە ۋە ئىلمىي تەتقىقات ھەم باشقا ساھەلەردە كەڭ كۆلەمدە ئىشلىتىلمەكتە. UKY ئېلىپبەسى جەدۋىلى تۆۋەندىكىچە:

8	\mathcal{P}^{ν}	2 m	بسى	لېلې	زهی	تبر ي	ومهير	نۇر ك	ئاتۇيە	بلكند	ککه ک	بىرك	-	4	8
Aa	Bb	Ch ch	Dd	Ee	Éé	Ff	Gg	Gh gh	Hh	0	J	Kk	ш	Mm	Nr
U	ب	t		ď	ئى	ف	گ	ż	2	ئى	=	1	3		ن
ng	00	Öö	Pp	Qq	Rr	Ss	Sh sh	Τt	Uu	Üü	Ww	Xx	Yy	22	Jj (zh
1	j	¥±	·	ė	3	مل	3	ت	遊	び	3	t	ç	3	2

(تەشۋىق قىلىش ئۈچۈن موشۇ رەسىمنى ئىشلىتىڭ)

ئەسكەرتىش: 1. ئەگەر «Öö, Üü, Éé» لارنى كىرگۈزۈشكە ئىمكان بولمىغاندا، UKY بەلگىلىمىسىگە ئاساسەن ماس ھالدا «,Oo, Uu, Ee» لارنى ئىشلىتىشكە بولىدۇ. «Öö, Üü, Éé» لارنى كىرگۈزۈش ئۇسۇلى <u>%http://www.ukij.org/teshwiq/uey</u> 20eou.HTM دا تەپسىلى كۆرستىلدى.

2. [zh] بولسا «ژ» (ژۇرنال) ھەرپىنىڭ ئوقۇلۇشنى ئىپادىلەش ئۈچۈن تولۇقلىما سۈپىتىدە ئىشلىتىلىدۇ. مەسىلەن: ژۇرنال [zhurnal] .

دىققەت: 2005-يىلىنىڭ باشلىرىدا تورداشلارنىڭ تەكلىپى ۋە قوللىشى بىلەن ئۇيغۇر كومپيۇتېر يېزىقى (UKY) دېگەن ئاتالغۇنى ئۇيغۇر لاتىن يېزىقى (ULY) دەپ ئېلىش مۇۋاپىق كۆرۈلگەن . بۇنداق قىلىشتىكى مەقسەت UKY نىڭ كومپيۇتېر تىلى/يېزىقى بولغان 0 قە ULY ۋە ULY ۋە ULY ۋە ULY قە UKY قە UKY قە UKY قە UKY قە UKY قە ULY قە ULY بىلەن ئارىلىشىپ كېتىپ كىشلەردە ئاتالغا ياكى ئۇقۇم قالايمىقانچىلىقى پەيدا قىلىشتىن ساقلىنىش ئۇچۈندۇر. ئۇيغۇر كومپيۇتېر لار بىر نەرسنى كۆرستىدۇ. ئۇلار ئۇيغۇرچە سۆزلەر ئارىسىدا قىسقارتىلغان سۆز «ش ئۇ ئا ر» نى «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى» دەپ ئوقىلىدۇ (يەنى قىسقارتىلغان سۆز «ش ئۇ ئا ر» نى «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى» دەپ ئوقىلىدەك).

UKY مۇھاكىمە يىغىنلىرى

ۋاقىتلىرى: 2000- يىلى 24- نويابىر (1- نۆۋەتلىك)

2000- يىلى 1- دېكابىر (2- نۆۋەتلىك)

2000- يىلى 14- دېكابىر (3- نۆۋەتلىك)

2001- يىلى 9- ئىيۇن (4- نۆۋەتلىك)

2001- يىلى 3- ئىيۇل (5- نۆۋەتلىك)

ئورنى: شنجاڭ ئۇنىۋېرستېتى كۇتۇپخانىسى 2-قەۋەت يىغىن زالى

UKY غا ئائىت خەۋەرلەر ۋە ماقالىلەر ئارخىپلىرى

- 1. <u>ئۇرۇمچى كەچلىك گېزىتى 2000-يىل 16-دېكابىر (ئۇيغۇر ئەرەب يېزىقى .jpg فورمات)</u>
- 2. شنجاڭ ئۇنىۋېرستېتى گېزىتى 2000-يىل 25-دىكابىر (ئۇيغۇر ئەرەب يېزىقى jpg فورمات<u>)</u>
- *3. شنجاڭ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى 2-قانال(XJTV-2) دە 2001-يىلىنىڭ بېشىدا تارقىتىلغان UKY غا ئائىت مەخسۇس خەۋەر ۋە شنجاڭ گېزىتى، شنجاڭ ئىقتىساد گېزىتى قاتارلىق مەتبۇئاتلاردىكى خەۋەرلەرنى ئارخىپ سۈپىتىدە تەمىنلىشىڭىزنى قارشى ئالىمىز.
 - 4. تورىدىكى ئارخىپ: http://www.voy.com/37018
 - .An Introduction to Latin-Script Uyghur (by Jean R. Duval, Waris A. Janbaz, 2006) .5

تەشەككۈرلەر

UKY نىڭ بىرلىككە كېلىشىنى تۆۋەندىكى ئورۇن ۋە شەخىسلەرنىڭ يىغىنغا قاتنىشىشى ياكى پىكىر بېرىش ئارقىلىق قىلغان ياردىمىدىن ئايرىپ قارىغىلى بولمايدۇ:

ئابلەت ئابدۇرىشت (شنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونۇم رايۇنى سابىق رەئىسى): ھۆكۈمەت نامىدىن UKY توغرىسىدا مەخسۇس پىكىر ئاڭلاش يىغىنى ئويۇشتۇرغانلىقىغا رەھمەت.

تۇرسۇن ئەرشىدىن (ش.ئۇ.ئا.ر خەلق قۇرۇلتىيى): UKY نى بىرلىككە كەلتۈرۈشكە تەنقىدىي پىكىرلەرنى بېرىپ، چۈشەنچىلەرنى ئايدىڭلاشتۇرۇشقا ياردەم قىلغانلىقىغا رەھمەت.

مىرسۇلتان ئوسمان (تىلشۇناسلىق ئالىمى): 2001-يىل 20-ئىيۇل بەزى ھەرپلەرنى بېكىتىشتە ۋە UKY ئىملاسى توغرىسىدا مەخسۇس زىيارىتىمىزنى قوبۇل قىلىپ قىممەتلىك پىكىرلەرنى بەرگىنىگە ئالاھىدە رەھمەت.

ھوشۇر ئىسلام، ۋارىس ئا. جانباز (شنجاڭ ئۇنىۋېرستېتى): ھەر قېتىملىق UKY ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىغا دەسلەپكى لاھىيە تەكلىپى تۈزۈپ تەشكىللەش ۋە تەشۋىقات خىزمىتى ئىشلىگىنىگە رەھمەت.

ئابدۇرېھىم، مۇھەممەد ئەردەم: UKY نى بىرلىككە كەلتۈرۈش ۋە ئۇنى تور بېكەتلىرىدە ئىشلىتىش ئارقىلىق توغرا تەشۋىق قىلىش يولىدا 4 يىلدىن بۇيان تەۋرەنمەي ئىزدىنىپ تورداشلارنىڭ سوئاللىرىغا ئەستائىدىل جاۋاب بېرىپ كۆرسەتكەن ئەجرىگە كۆپ رەھمەت.

ئىبراھىم مۇتىھى، مۇھەببەت قاسىم، مىرسۇلتان ئوسمان، ئىمىن تۇرسۇن، ئابلىز ياقۇپ، خەمىت زاكىر، رازاق مەتنىياز، تاھىر ئابدۇۋەلى، ئەنۋەر ئەخمەت، جامىلە ساتتار، ئارسىلان ئابدۇللا قاتارلىق ئالىم، دوكتۇر، پروفېسسور ۋە تەتقىقاتچىلارنىڭ قىممەتلىك پىكىرلىرىگە رەھمەت ھۇشۇر ئىسلام، تۈرگۈن ئىبراھىم، مىرشات لېتىپ، ئالىم ئەھەد، ياسىن ئىمىن،

(0,0) و $(0,0)$ و $(0,0)$	
ۋارىس ئابدۇكېرىم جانباز، پەرھات مۇھەممەد، مىجىت ئابلىمىت، ئەركىن ئىمىر ھىسلىرى قاتارلىق پروفېسسور، دوتسىنت ۋە تەتقىقاتچىلارنىڭ قىممەتلىك پىكىرلىرىگە رەھمەت.	كومپيۇتېر مۇتىخ
تاشپولات تىيىپ (دوكتۇر)، ئارسلان ئابدۇللا(دوتسىنت)، تۈرگۈن ئىبراھىم ستېتى (دوتسىنت) يىغىننى قوللىغانلىقىغا ۋە تەشكىللەش جەھەتتە قىممەتلىك پىكىرلەرنى بەرگەنلىكىگە رەھمەت.	شنجاڭ ئۇنىۋېرە رەھبەرلىرى
مىجىت خۇدابەردى (پروفېسسور)، ياسىن غۇپۇر، مەمتىمىن غېنى(دوكتۇر)، رازاق مەتتېتى مەتنىياز (پروفېسسور)، ئايقىز قادىر، ئايقىز قادىر، راخمان (پروفېسسور)، قەيسەر قادىر، ئايقىز قادىر، راخمانجانلارنىڭ قىممەتلىك پىكىرلىرىگە رەھمەت.	شنجاڭ ئۇنىۋېر <i>،</i> ئوقۇتقۇچىلىرى
ماتېريال، يىغىن ئورنى تەمىنلىگەنلىكىگە ۋە قىممەتلىك پىكىرلەرنى بەرگەنلىكىگە	شنجاڭ ئۇنىۋېر، كۇتۇپخانىسى، 863 تەتقىقات گ
نىجات، نەجمىدىن، مۇھەممەد ئەردەملەرنىڭ لاتىن يېزىقىنىڭ جەمئىيەتتە بلىرى قوللىنىلىشى ۋە باشقا جەھەتلەردە قىممەتلىك پىكىرلەرنى بەرگەنلىكىگە رەھمەت.	جەمئىيەت ئەربا
تابدۇرېهم، نىياز، «بوران»، ئالىمجان، ئالىجان، «پالۋان»، «قىززىقچى»،	توردا پىكىر بەرگ
شنجاڭ تېلىۋىزىيە ئىستانسسى، ئۈرۈمچى كېچلىك گېزىتى (مۇخبىر: نىياز)، شنجاڭ شۇىقات گېزىتى، شنجاڭ ئۇنىۋېرستېتى گېزىتى، مەرھۇم «ماكانىم» تور بېكىتى، مىسران تور بېكىتى، ئويغان تور بېكىتى قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ UKY نى توغرا تەشۋىق قىلىغىنىغا رەھمەت.	مەتبۇئات ۋە تەن ئورۇنلىرى
UKY نى بىرلىككە كەلتۈرۈش يولىدا ئىلمىي يۇسۇندا سەلبىي پىكىرلەرنى بېرىپ، مەقسەتنى ئايدىڭلاشتۇرۇشقا ياردەم قىلغان ھەم مۇنازىرە مەزمۇنىنى بېيىتقان كىشىلەرگە رەھمەت. UKY نى ئىشلىتىپ تور بېكىتى ياساپ توغرا تەشۋىقات ئېلىپ بارغان، ۋە UKY غا ئائىت يۇمشاق دېتاللارنى ياسىغانلارغىمۇ رەھمەت.	باشقىلار

UKY ئىملاقائىدىسى

بىرلىككە كەلگەن ئۇيغۇر لاتىن يېزىقىدا خەت يازغاندا تۆۋەندىكى قائىتىلەرگە بويسۇنۇش كېرەك:

- 1. جۇملىنىڭ بىرىنچى سۆزىنىڭ باش ھەرپى چوڭ ھەرپ بىلەن يېزىلىدۇ.
- 2. ئادەم ۋە نەرسىلەرنىڭ ئىسىملىرى، دۆلەت ناملىرى، مىللەتلەرنىڭ ناملىرى ۋە يەر-جاي ئىسىملىرىنىڭ باش ھەرپى چوڭ يېزىلىدۇ.

مەسىلەن: Mehmud Qesqeri, Uyghur, Amérika, Ürümchi

3. خاس ئىسىملارنىڭ باش ھەرپى چوڭ ھەرپ بىلەن يېزىلىدۇ. چەتتىن كىرگەن خاس ئىسىملار ئۇيغۇر تىلىغا بويسۇندۇرۇپ يېزىلىدۇ، ئەسلى شۇ تىلدا يېزىلىشىنى تىرناق ئىچىگە ئېلىپ قويسىمۇ بولىدۇ.

مەسلەن: Qesqer, Yüsüp Xas Hajip, Nyuyork (New York), Béyjing (Beijing), Arman

4. قىسقارتىلغان ئىسىملار چوڭ ھەرپ بىلەن يېزىلىدۇ.

مەسىلەن: AQSh, BDT, UKY

5. خەلقئارا بىرلىكلەر، قىسقارتىلما سۆزلەر ۋە تاۋار ناملىرى ئۆز پېتى يېزىلىدۇ.

مەسىلەن: MTV, VCD, DVD, m, cm, volt, Microsoft

6. قىسقارتىلغان سۆزلۈكلەرنىڭ ئىچىدە قوشما ھەرپ بولسا شۇ ھەرپنىڭ بىرىنچى ھەرپى چوڭ يېزىلىپ ئىككىنچى ھەرپى كىچىك يېزىلىدۇ.

مەسىلەن: A.Q.Sh (ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى)، B.D.T. (بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى) ، ShUAR شنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى

7. مەمۇرىي ئورۇنلارنىڭ ناملىرىنىڭ باش ھەرپى چوڭ ھەرپ بىلەن يېزىلىدۇ.

مەسىلەن: Shinjang Uyghur Aptonom Rayoni

8. يۇقىرىكىلەردىن باشقا ئەھۋاللاردا ھەرپلەر بىردەك كىچىك يېزىلىدۇ.

9. مەلۇم سۆزدە بىر بوغۇم ئۇزۇك تاۋۇش بىلەن ئاخىرلاشسا شۇ بوغۇمنىڭ ئارقىدىن كەلگەن يەنە بىر بوغۇم سوزۇق تاۋۇش بىلەن باشلانسا، بۇ ئىككى بوغۇم ئاپوستروڧ (') بىلەن ئايرىپ يېزىلىدۇ.

مەسىلەن: sen'et, chet'el, qet'iy, jem'iyet

10. مەلۇم سۆزدە بىر بوغۇم سوزۇق تاۋۇش بىلەن ئاخىرلاشسا شۇ بوغۇمنىڭ ئارقىدىن كەلگەن يەنە بىر بوغۇم سوزۇق تاۋۇش بىلەن باشلانسا، بۇ ئىككى بوغۇم ئاپوستروڧ بىلەن ئايرىپ يېزىلمايدۇ. چۈنكى، ئۇيغۇر گراماتىكىسى بويىچە يەنى ئۇيغۇر تىلىدا ھەر بىر بوغۇمدا بىر سوزۇق تاۋۇش بولىدۇ، ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ ئارقىمۇ-ئارقا كېلىشىنىگ ئۆزىلا بوغۇم ئايرىشنىڭ بىشارىتىدۇر.

مەسىلەن: maarip, muellim, daire, mueyyen, tebiiy, paaliyet

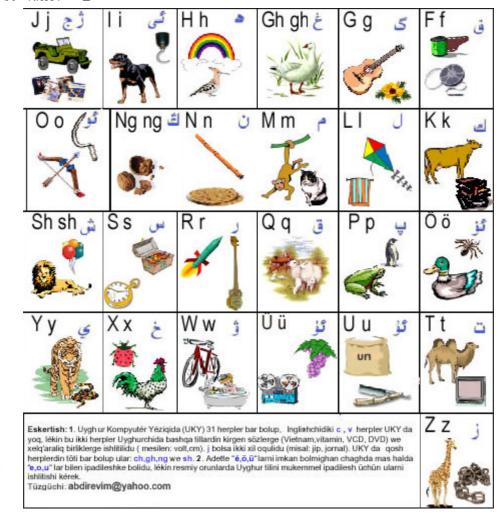
11. پەرقلەندۇرۇپ ئوقۇشقا ئاسان بولۇش ئۈچۈن s'h, n'gh, n'g, ng'h لار ئارىسىغىمۇ ئاپوستروڧ قوشۇپ قويىلىدۇ.

مەسىلەن: Is'haq, Özbékistan'gha, Hin'gan, Cheklen'gen, Ganggirap, Bashlan'ghuch.

UKY رەسىملىك ئېلىپبەسى

ئاپتورى: ئابدۇرېھم (ھەرپلەرنى چەكسىڭىز مىساللارنى كۆرەلەيسىز)

@ 2003-2004

ئۇيغۇر ئەرەب يېزىقى ۋە ئۇيغۇر لاتىن يېزىقى رەسىملىك ئېلىپبەسى

ئاپتورى: ۋارىس ئابدۇكېرىم جانباز

يۇقىرىدىكى رەسىملىك ئېلىپبەنى A4 ياكى ئۇنىڭدىنمۇ چوڭ قەغەزگە يۇقىرى ئېنىقلىقتا بېسىپ چىقىرىش ئۈچۈن تۆۋەندىكى ھوججەتلەردىن پايدىلىنىڭ:

- 1. <u>PSD فورمات (22 مب)</u>: باسقاندىكى ئېنىقلىق دەرىجىسى ئەڭ يۇقىرى. ئۇنى ئېچىش ئۈچۈن كومپيۇتېرىڭىزدا Adobe Photoshop ۋە UKIJ Tuz Tom دېگەن فونت بولىشى كېرەك.
- 2. PDF فورمات (685 كب): باسقاندىكى ئېنىقلىق دەرىجىسى ئوتتۇرا ھال. ئۇنى ئېچىش ئۈچۈن كومپيۇتېرىڭىزدا Adobe Acrobat بولىشى كېرەك.
 Reader بولىشى كېرەك.
 - 3. GIF فورمات (2.08 مب): باسقاندىكى ئېنىقلىق دەرىجىسى يۇقىرىدىكىلەردىن تۆۋەن.

ئەسكەرتىش: ئەگەر تەشۋىقات قىلىشنى خالىسىڭىز، يۇقىرىدىكى تەپسىلاتلارنى ياخشى ئوقۇڭ. «يېزىق ئۆزگەرتىدىكەنمىز...» ، «ULY نى ئىشلىتىش ئۇيغۇر ئەرەب يېزىقىنى ئىسلاھا قىلىش...» دېگەندەك خاتا تەشۋىقات ئېلىپ بارسىڭىز ئاشكارا تەنقىد قىلىنىسىز.

© بۇ ماتېرياللار دەلىل ئىسپاتلارغا ئاساسەن Oyghan.com دىن ۋارىس ئابدۇكېرىم جانباز ۋە Misran.cn دىن ئابدۇرېھىم تەرىپىدىن تەييارلاندى. پايدىلانسىڭىز باشقىلارنىڭ ئەمگىكىگە ھۆرمەت قىلش يۈزىسىدىن «ئۇيغۇر كومپيۇتېر ئىلىمى جەمئىيىتى www.ukij.org دىن» ياكى يۇقۇردىكى تور بېكەتلىرىنىڭ بىرىدىن ئېلىندى دەپ ئەسكەرتىڭ، رەھمەت.

بۇ ھۆججەت ئېلان قىلىنغان ۋاقىت: 2004 ـ يىل 10 ـ ماي ئاخىرقى قېتىم يېڭىلانغان ۋاقىت: 2006ـ10-19 14:28

(بۇ ماتېريال ULY HTML فورمات، UEY HTML فورمات، PDF فورماتلاردا تارقسلدى)